

Jak wybrać obiekt muzealny?

Pierwszym krokiem w pracy Historionauty jest wybór obiektu muzealnego. Poszukiwania zaczynajcie od wyprawy do **lokalnego muzeum / izby pamięci**. Jeżeli z jakichś powodów nie jest to możliwe, możecie przejrzeć **wirtualne muzea i archiwa** dostępne w Internecie. Ramy czasowe pochodzenia obiektu to **1795–1921** (pierwsza data oznacza trzeci rozbiór Polski, druga – traktat ryski, na mocy którego ustalono wschodnią granicę II Rzeczypospolitej).

Dlaczego wybraliśmy te daty?

Tematem przewodnim programu są *Drogi do Niepodległości*. Przyjęliśmy konkretne daty, aby ułatwić wam wybór obiektów. Poszukiwać będziemy obiektów związanych z życiem codziennym, historią społeczną, lokalnymi bohaterami oraz ważnymi wydarzeniami w okolicy, które połączyły Polaków w walce o niepodległość. Zachęcamy was do szukania przedmiotów nieoczywistych, które były ważne dla mieszkańców waszej okolicy w dążeniu do niepodległej Polski. Mogą to być między innymi:

- ♦ przedmioty wytwarzane w lokalnych fabrykach,
- ♦ pamiątki związane z lokalnymi bohaterami,
- ♦ nieoczywiste obiekty, które mają związek z okresem, o którym wspominamy powyżej.

Fotografia miasta

Warto zajrzeć do albumu ze zdjęciami i prześledzić rozwój miast polskich na przełomie XIX i XX wieku. Możecie poruszyć z uczniami wątek zaangażowania społecznego obywateli w rozwój miast, ich projektowanie, dbałość o wysoki poziom architektury, każdy jej szczegół, wbrew trudnej sytuacji politycznej. W drugiej połowie XIX wieku odpowiednikiem postawy obywatelskiej był pozytywizm. Działalność pozytywistów wpisuje się w nurt niepodległościowy.

W XIX wieku w wielu miastach i miasteczkach istniały studia fotograficzne, nie tylko w Warszawie, Krakowie czy Wilnie. Zachęcamy was do szukania fotografii, na których uwieczniona została wasza miejscowość przed stu laty, może dzięki nim odkryjecie nieznaną wcześniej historię budynku czy miejsca. W zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie przechowywane są zdjęcia warszawskiego fotografa Konrada Brandla (1838–1920). Jego działalność i dokumentacja miasta może być punktem wyjścia do poszukiwań innych autorów zdjęć, którzy w przededniu niepodległości dokumentowali waszą okolicę.

Więcej informacji o Konradzie Brandlu znajdziecie w artykule na stronie [Historia:poszukaj](#)

Konrad Brandel, *Dachy i gmachy teatru widziane z balonu*, 1865, odbitka na papierze albuminowym, Muzeum Narodowe w Warszawie, źródło: cyfrowe MNW

Przedmioty codziennego użytku

W czasie, gdy Polska nie miała swojego miejsca na mapie Europy, starano się podtrzymywać tożsamość narodową różnymi sposobami, m.in. wykorzystując w tym celu sztukę ludową. Ówczesni twórcy inspirowali się architekturą ludową i rzemiosłem artystycznym Podhala oraz czerpiąc z regionalnych tradycji, projektowali i wykonywali meble, sprzęty gospodarcze, ubiory, wyroby z porcelany, instrumenty muzyczne. Dla wielu tych twórców i rzemieślników, była to manifestacja polskości, sposób, aby ją chronić w trudnych czasach zaborów i przekazywać dalej, kolejnym pokoleniom. W ten sposób narodził się styl zwany zakopiańskim. Jego twórcą był Stanisław Witkiewicz, który jako pierwszy dostrzegł w sztuce Podhala podstawy do tworzenia nowoczesnej polskiej architektury narodowej, możliwość ocalenia tożsamości Polaków.

W. Brzeg, J. Śliwka, Krzesło w stylu zakopiańskim, 1902, Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, licencja PD, <http://muzea.malopolska.pl/obiekty/-/a/26957/1116148>

Innym przykładem obiektu może być porcelana Ćmielowska. Wykonano ją w fabryce w Ćmielowie, która została założona w 1790 roku i która działa do dziś. W ciągu ponad dwustuletniej działalności fabryka ta wspierała polskich artystów i dawała pracę miejscowej ludności.

Dzięki serwisowi obiadowo-deserowemu możemy poznać historię regionu, życie pracowników jednej z fabryk działających na terenach dawnej Rzeczypospolitej. W jakich okolicznościach powstał ten serwis? Kto go mógł wykonać? Jak funkcjonowała Ćmielowska fabryka w czasie zaborów i tuż po odzyskaniu niepodległości?

Autor nieznany, *Serwis obiadowo-deserowy*, fragment, Fabryka Ceramiczna Książąt Druckich-Lubeckich, koniec XIX wieku, Muzeum Porcelany w Wałbrzychu, źródło: <http://wirtualne.muzeum.walbrzych.pl/navigart/node/4515>

Opakowanie po lekarstwie z apteki mgr Antoniny Leśniewskiej może stać się przyczynkiem do opowieści o pierwszych kobietach farmaceutkach i prowadzonych przez nie aptekach oraz rozwoju farmacji w Polsce na przełomie XIX i XX wieku. Wiele kobiet w tym czasie prowadziło działalność edukacyjną, zakładało prywatne szkoły, kształcąc młode pokolenie, obywatelki i obywatele przyszłej niepodległej Polski.

Artykuł o mgr Leśniewskiej na portalu

Historia: poszukaj

Autor nieznany, *Pudełeczko z apteki mgr Antoniny Leśniewskiej*, lata 1934 - 1937, tektura, papier, wyr. fabr., fot. M. Kalina M. Matyjaszewski źródło: Muzeum Farmacji, Oddział Muzeum Warszawy

Edward Okuń, *Oddaj głos na No 1*, 1919, Muzeum Niepodległości w Warszawie, licencja PD, źródło: www.muzeum-niepodleglosci.pl

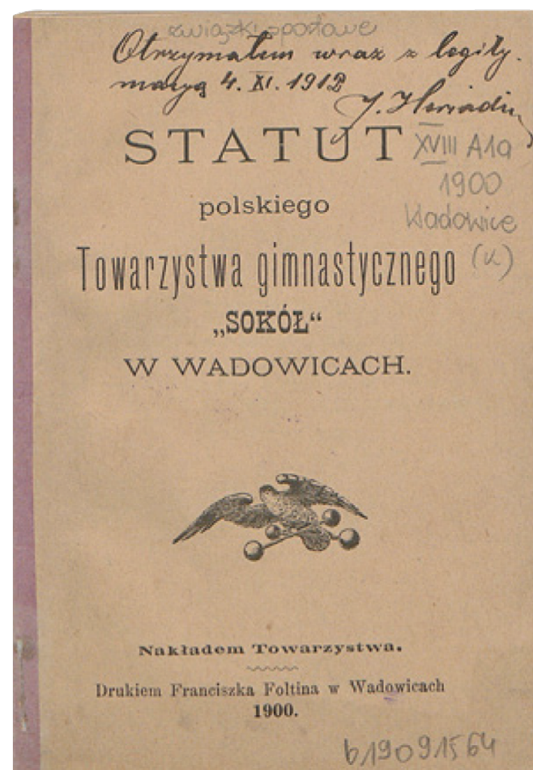
„Ojcowie niepodległości” – Józef Piłsudski, Ignacy Paderewski, Roman Dmowski, Ignacy Daszyński, Wincenty Witos są obecni na wielu obrazach, pamiątkowych pocztówkach, popiersiach czy pomnikach. Jednak mało kto wie, że przedstawiano ich również w niecodzienny sposób.

Kogo wam przypomina Marszałek na przedstawionym obrazie? Faraona Ramzesa XIII? Tak uwiecznił go malarz Edward Okuń na ulotce w 1919 roku „Oddaj głos na No 1 / Pomożesz dziełu tworzenia potężnej Polski!”. O tym, dlaczego artysta namalował w ten sposób Józefa Piłsudskiego, dowiesz się więcej z artykułu na portalu **Historia: poszukaj**

Zachęcamy was do szukania nietypowych przykładów portretów twórców niepodległości.

Dokumenty

Statut polskiego Towarzystwa gimnastycznego „Sokół” w Wadowicach może być pretekstem do opowieści o powstaniu i rozwoju stowarzyszeń, historii zrzeszania się Polaków w czasach zaborów, organizowania się wokół wspólnych wartości i celów. Towarzystwo gimnastyczne „Sokół” może być przykładem stowarzyszenia, które podejmowało niezależne działania w czasach, gdy nie było państwa polskiego.

Statut polskiego Towarzystwa gimnastycznego „Sokół” w Wadowicach, 1900, Wadowice, źródło: <https://polona.pl/item/statut-polskiego-towarzystwa-gimnastycznego-sokol-w-wadowicach,NzE5N-DlyMzE/2/#info:metadata>